

nyt nr. 4 om, at fri proces medfører fritagelse for at erstatte modparten sagens omkostninger.

Efter retsplejelovens § 335 kan retten, når omstændighederne taler derfor, pålægge en part, der har fri proces, helt eller delvis at erstatte statskassen dennes udgifter i det omfang, disse ikke pålægges modparten. Denne bestemmelse kan bl.a. anvendes i tilfælde, hvor parten har opnået fri proces ved at afgive urigtige oplysninger af væsentlig betydning, eller hvor de forudsætninger, under hvilke fri proces må antages at være meddelt, senere er bristet på grund af forhold, som parten snarere bør bære risikoen for end det offentlige.

Tabes sagen f.eks. på grund af oplysninger, som ansøgeren kunne og burde være fremkommet med under behandlingen af ansøgningen om fri proces, forekommer det efter udvalgets opfattelse urimeligt, at det offentlige skal betale omkostningerne.

Retshjælpsudvalget finder derfor, at den generelle bestemmelse i § 335 bør kunne anvendes også for så vidt angår modpartens sagsomkostninger i tilfælde, hvor den pågældende selv har haft indflydelse på, at sagen tabes helt eller delvis med den konsekvens, at statskassen kommer til at hæfte for omkostninger til modparten.

På denne baggrund foreslår udvalget en ændret affattelse af bestemmelsen i retsplejelovens § 335, hvorved der lægges op til, at retterne i videre omfang end i dag bør foretage en vurdering af, om fri procesparten på grund af sine subjektive forhold skal pålægges helt eller delvis at erstatte statskassen dennes udgifter ved den fri proces.

Justitsministeriet kan tiltræde retshjælpsudvalgets forslag, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed.

Forslaget om at medtage modpartens omkostninger i fri procesydelse findes i § 1, nr. 8 (nyt nr. 4 i § 332, stk. 1). Ændringen af § 335 findes i § 1, nr. 11.

I konsekvens af disse ændringer foreslås § 333 og § 335 a, stk. 2, ophævet (lovforslagets § 1, nr. 10).

4. Retshjælpsforsikringer

Udvalget behandler i betænkningen forholdet mellem fri procesordningen og retshjælpsforsikringerne. Retshjælpsforsikringen indførtes i 1970 som et tillæg til skadesforsikringerne uden særskilt præmieberegning. De gældende forsikringsbetingelser er fra 1983.

Det er udvalgets opfattelse, at retshjælpsforsikringerne bør inddrages som et led i det samlede retshjælpssystem. En meget stor del af befolkning-

gen er på forskellige områder dækket af en retshjælpsforsikring i forbindelse med en familieforsikring, en parcelhusforsikring, en motorkøretøjsforsikring eller en lystbådsforsikring. Forsikringsdækningen er imidlertid i dag subsidiær i forhold til fri proces, idet forsikringstageren, forinden der kan blive tale om at få dækning via forsikringen, skal have udtømt mulighederne for at få sine procesomkostninger dækket ved fri proces. Denne sammenkædning mellem retshjælpsforsikringsbetingelserne og fri procesordningen har som konsekvens, at den del af forsikringstagerne, der opfylder de økonomiske betingelser for fri proces, via deres forsikringspræmier betaler for en forsikringsydelse, som de ikke selv har mulighed for at få del i, men som alene kommer den forholdsvis bedrestillede del af befolkningen til gode. I den forbindelse kan det dog nævnes, at retshjælpsforsikringen – i modsætning til den nugældende fri procesordning – yder dækning for modpartens omkostninger samt dækker visse advokatomkostninger, der ikke har relation til egentlige retssager.

Udvalget foreslår på denne baggrund, at der i retsplejelovens § 330 indsættes et nyt stk. 2, hvorefter en bevilling til fri proces alene omfatter de omkostninger ved sagen, der ikke er dækket af en retshjælpsforsikring eller en anden form for forsikring, der giver dækning for udgifterne ved en proces. Ved denne bestemmelse gøres forsikringsdækningen principal i forhold til fri proces, såfremt forsikring faktisk er tegnet og i bekræftende fald i det omfang, den efter forsikringsbetingelserne yder dækning for procesomkostningerne. Der skal ikke foretages en vurdering af, om der burde være forsikringsdækning. Der vil endvidere være mulighed for fri procesdækning for de omkostninger, der i det enkelte tilfælde ikke dækkes af forsikringen, herunder for omkostninger, der ligger ud over forsikringens maksimum.

Ved denne ordning fastholdes desuden det principielle synspunkt, at det er en offentlig opgave via reglerne om fri proces at spænde et sikkerhedsnet ud under den del af befolkningen, der ikke har en retshjælpsforsikring.

Udvalget foreslår, at ordningen i praksis administreres således, at den person, der ønsker dækning af sine procesomkostninger, og som opfylder de økonomiske betingelser for fri proces, indgiver ansøgning om fri proces til statsamtet. Finder statsamtet, at der er rimelig grund til at føre proces, gives der som hidtil bevilling til fri proces. Forholdet til forsikringsdækningen bliver således først aktuelt i forbindelse med rettens omkostningsfastsættelse ved sagens afslutning. Advokaten